

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

1 De natura, et substantia emptionis, et uenditionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

INSTITVTIONVM MORALIVM

PARTIS TERTIAE

LIBER OCTAVVS.

DE QVATVOR CONTRA- CTIBVS QVI PERFICIVN- TVR SOLO CONSENSV.

I D E S T,

EMPTO ET VENDITO,
LOCATO ET CONDVCTO.

DE EMPTO ET VENDITO.

Quatuor sunt Contractus, quorum obligationes solo consensu perficiuntur, videlicet, Emptum & Venditum, Locatum & Conductum, Societas & Mandatum. *l. Consensu ff. de Actionib. & obliga. & Instit. de Obligationib. ex consensu.* De his quatuor Contractuum generibus singulatim est nobis differendum, ac primum de Emptione, & Locatione hoc libro acturi, in sequenti de Societate & Mandato.

Digestorum libro 18. septem tituli continentur, in quibus agitur de Empto & vendito. Libro 19. titulus 1. est *de Action. empti, & venditi.* & libro 4. Codicis habentur tituli numero 26. nimirum à titulo 38. vsque ad titulum 63. & Instit. lib. 2. in titulo 24. agitur de Emptione, & venditione. In Iure quoque Canonico extat titulus 17. *de Emptione & Venditione.* De hoc contractu edidit tractatum Fabianus, cognomento de Monte S. Sabini: alium Antonius Burgenfis Hispanus.

De natura & substantia emptionis & venditionis.

CAPVT I.

QUAEVI HABETUR IN *l. Veteres ff. de Action. empti, & venditi,* veteres Romani promiscue vti consueverant appellationibus emptionis, & venditionis: nam emptionis nomine, venditionem, & appellatione venditionis, emptionem intellegebant, quia nimirum venditionem necessario emptio, & emptionem venditio comitetur, ita vt vnum sine altero esse non possit; ac propterea in tota hac materia vna appellatione emptum, & venditum intelligemus.

Primo quaeritur, Quidnam sit emptio? Profecto emptio est contractus bona fide vltro, citroque emptorem, & venditorem obligans, qui consensu, re, & pretio perficitur, singula verba definitionis explicemus. Dicitur contractus loco

generis. Omnis emptio est contractus, non tamen omnis contractus est emptio; quo differt ab vicinis voluntatibus, quae nomine contractus non continentur. *l. Verba gesserunt. ff. de Verb. sign. Bonae fidei,* vt distingatur ab ijs contractibus, qui sunt stricti iuris. Qui vero, & quot contractus stricti iuris, & qui, & quot bonae fidei dicantur, superius explicauimus, cum de contractibus generatim agebam. Vltro citroque obligans, quia emptor venditori obligatur, & pretium soluere cogitur: & venditor sese pariter emptori obstringit ad rem ei tradendam. *l. Ex empto, ff. de Action. empti, & venditi.* Distinguitur emptio ab ijs contractibus, vel quasi contractibus, qui tantum ex vna parte obligant, vt donatio. *l. Ari. §. vlt. ff. de Act. & oblig. C. l. Ad rei donat. ff. de edil. edict.* Consensu, quia differt emptio à contractibus, qui re, vel verbis, vel literis complentur: de quibus item supra generatim.

Primo, emptio consensu perfici dicitur *in l. 2. de Actio-*

nibus & obligationibus. *Instit. de Oblig. ex consensu*: non quod solo interno voluntatis, & mentis consensu compleantur: contractus enim cum inter homines fiat aliquid externum requirit, quo interius consensus exprimitur. Sed quia non indiget rei traditione, ut in mutuum, commodatium, depositum, precarium, & pignus, nec certa verborum formula, ut stipulatio, nec literis: res enim vendi, & emi potest solo consensu, etiam si non statim res vendita tradatur emptori. Et quamvis emptio sine vllis verbis, numeris, aut signis consensum interuam declarantibus contrahi nequeat, non tamen postulat præscripta, certa que vlla verba; & ideo inter absentes, & eum muto, & furdo contrahi venditio potest. Rursus, quamuis omnis contractus consensum contrahentium requirat: aliqui tamen contractus, præter consensum postulant vel rei traditionem, vel certa verba, vel literas, & ideo dicuntur consensu, & re, vel verbis, vel literis perfici.

Pretio, quia distinguitur venditio à permutatione: in hac enim vna res cum alia commutatur abique pretij interuentu. Distinguitur etiam à locatione, in qua non pretium, sed merces, sed pensio interuenit: *l. si & Glossa in verbo Agendo ff. de superficiesibus*.

Re, quia sine re venditio non subsistit. *Nec emptio, & l. Et si consensum, ff. de contrah. empt.* Non quod emptio deponatur, ut statim res vendita tradatur emptori: si hoc enim postularet, non consensu, sed re completetur: sed quia exigis, ut in reum natura subsistat actu, vel virtute, hoc est, quod esse possit, id quod venditur. Res enim futura possunt vendi, & emi, ut fructus arborum, sortis animalium, partus ancillarum. *l. Nec emptio, ff. de contrah. empt. & l. Si taciti, ff. de Action. empt. & vendi.* Quemadmodum ergo emptor non statim necessario pretium soluit, sed in initio minus dat fidem, qua promittit se soluturum, sic etiam venditor se obligat emptori ad tradendam rem, tam etiam contentum illam non tradat.

Ex his cerni potest, quemadmodum intelligendum sit id quod habetur in *l. Nec emptio, ff. de contrah. empt.* videlicet, sine re emptio non intelligi non posse, sine re, inquam, quæ vel statim tradatur, vel sit ex obligatione venditoris tradenda: id etiam quod in *l. Inter patrem, ff. eodem titu. & l. pacta conuentia, ff. eode. tit.* dicitur: nimirum, sine pretio nullam esse venditionem, & venditionis substantiam in pretio consistere: non quod pretium continuo numeretur, & solvatur, sed quod necesse sit vel solui, vel fidem dari, & accipi de pretio numerando, & soluendo.

Secundo quaeritur, cuius iuris est emptio? Respondet Iuriconsultus in *l. Et ff. de contrah. empt.* Emptionem esse iuris gentium, ex quo enim gentes esse ceperunt, emptio fuit vsu recepta. At dices: Pecunia non est iure gentium constituta, ergo nec emptio. Respondeo pecuniam hac, aut illa ratione cudi cepisse apud aliquas gentes certis temporibus; at ut est pecuniam mercium, & rerum, cepta est introduci in humanos vsus, ex quo gentes fuerunt. Instabis, apud homines vsitam fuisse permutationem rerum, prius quam venditionem. Vnde Iuriconsultus *l. i. de contrah. empt.* Origo, inquit, emendi, vendendiq; à permutationibus cepit. Olim enim non ita erat nummus, neque aliud merx, aliud pretium vocabatur, sed vnusquisque secundum necessitatem temporum, ac rerum, vtilibus inutilia permuebant. Idem etiam longè antea scriptum reliquit Philosophus. *lib. i. Polit. c. o. & in 3. Ethic. c. 5.* Verum id quidem est, nihil tamen impedit, quo minus emptio sit iuris gentium; quia omnes gentes, & permutatione, & venditione uti ceperunt, antequam ius vllius civile apud homines cõderetur.

Tertio quaeritur, An appellatione venditoris, in legibus vel statutis semper intelligatur omnis contractus, quo rei dominium transferatur, cuiusmodi sunt donatio, & permutatio. Sit exemplum: Praecipit lex aliqua, vt certa pensio Principi, vel Reipublicæ solvatur ex rebus, quæ venduntur: Quæto iam, an etiam sic soluenda ea pensio ex rebus, quæ permittuntur, vel donantur? De hac quaestione Patet, in *c. de his que sunt à Prel. sine consen. Cap. num. 2. & Fa-*

onius tract. de Empt. qua. 2. princip. nu. 1. & seqq. post Baldum in *l. Voluntas, C. de Fideicommiss.* & post Speculatorem in *de Empt. & Sed videndum, ff. Sed postea, nec non & Antonius Bureghus in tract. de Emptione, num. 29.* sunt qui affirmant, sunt qui & negant. Certe in *l. Statu libere & Quatuor ff. de Statu liberis*, Iuriconsultus videtur innuere, aliquando nomine venditionis comprehendit omnem contractum, per quem dominium transit ad alium: idemque significatur in *l. Sicut §. in venditionis, ff. Quibus modis pignus solvatur. Et in libro Feudorum cap. 1. de contrahentibus inter Dominum, & emptorem*, & idem Scriptores tradiderunt in *l. 2. ff. de Vsup. pro empto, & Glossa in *l. Statu liberis, in verbo Emptionis, ff. de Statu liberis**. Communis ergo opinio hæc est: excipiuntur tamen quidam casus, quorum primus est, quando in lege, vel statuto fit mentio pretij, tunc solum intelligitur emptio, & venditio. *Glossa in l. 1. C. de Rebus Decurionibus sine decreto non alienantur & l. vltim. C. de Decurionibus, lib. 10.* sic intelligitur textus in cap. vltim. de Accusatione & cap. de excess. Prælat. in 6. ita declarat Panorm. in *c. 1. de ijs que sunt à Prælat. & c. Potuit, de Locato, Ioan. Andream Additionibus ad Speculatorem, titu. de Empt. & vend. §. Nunc videndum, vsq; Sed pone.* Vnde si quis prohibetur vendere sine certa iuris formula, ne decipiat in pretio, potest donare, & permutare sine solenni illa iuris formula.

Secundus casus est, quando materia est odiosa, & carnalis, quamvis non fiat mentio pretij, tunc emptio, & venditio non nomine alius contractus non venit, ita Speculator loco supra citato, Franchus *c. 2. de Excess. Prælat. in 6. Abbas cap. 1. de his que sunt à Prælat. sine consen. Capit. Decus consil. 29. vlt.* Bartolus in *l. Qui duobus ff. de Falsis*. Vnde fit, vt in sententia, vel decreto iudicis prohibentis emptionem, & venditionem, studeat & pressè nomen Emptionis sumatur; quia verba sententiæ, vel decreti studeat intelligenda sunt. *l. 1. C. Si plures res vna sententia, & l. Si pupillorum §. Si Prætor, ff. de Rebus eorum, qui sub tutela, vel cura sunt, & Bartolus in l. C. Quando procuratio non est necessaria, & Baldus in l. Voluntas, C. de Fideicommissis nisi statutum, vel lex venditionem prohiberet ob publicam vtilitatem: tunc enim nomine venditionis quilibet alia alienatio contineretur, vt colligi videtur ex *l. Hoc modo ff. de Cond. & demonst.**

Tertius casus est, quando ij, qui loquuntur, communi & vulgari vsu acceptis vocibus vtuntur; nam vulgates verbum venditoris, vel emptionis studeat sumere conuenit, Abb. in *c. 1. de his, que sunt à Prælat. sine consen. Capit.* Vnde si testator legauit omnes res à se emptas, res minime intelliguntur, quæ ad ipsam decedunt per alium contractum, videlicet donationem, vel permutacionem. Vulgaris vsus loquendi sapius aduertitur contra propriam vocabuli significationem, vt in *l. Librarius §. Quod tamen Cassius, ff. de Legat. 3. l. Libet ff. de Supell. legat. & in c. Ex literis, de Sporialis.*

Quot sunt genera emptionis.

CAPVT II.

EMPTIO quatuor modis diuidi solet. Primo quidem ex modo, quo fit: Aut enim contrahitur pure, & simpliciter, aut sub conditione. Pure, quando necque dies, neque conditio, aut pactum vllum apponitur. Sub conditione quando contrahitur pacto adiecto, vel conditio. Conditio est, cum dubius, vel incertus euentus adicitur, vt vendo tibi tanti fundum meum, si Titius consul creatus fuerit, vel si natus ex Asia veniet. Emptio sub conditione, vel pacto multiplex est: Aut enim contrahitur cum additione in diem, vt, vendo tibi tanti fundum meum, nisi intra Calendas Augusti proximas atus mihi inchoent conditionem oboleuit. *In diem ff. de in diem ad l. Titius.*